

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

משנה ותוספתא פרק שני

א. משנה בבא בתרא פרק ב'

1. לימדו משנה בבא בתרא פרק ב', ועמדו על תוכן הפרק, העקרונות ההלכתיים שלו, החטיבות השונות בפרק והמבנה שלו.
2. נקודות לעיון:
 - א) המרחב בו הפרק עוסק – באילו שכנים מדובר – באותה חצר, ברשויות שונות סמוכות?
 - ב) סגנון הפרק – היחס בין הלשון "לא ... אדם ... אלא אם כן..." ובין הלשון "מרחיקין".
 - ג) מהו העיקרון המנחה את עריכת הפרק והסבר המעבר ממקרה למקרה?
 - ד) מחלוקת רבי יוסי וחכמים – ראו היכן הם חולקים. האם המחלוקת שלהם היא רק במקרים אלו או האם נגזרים מהמחלוקות שהם חולקים גם במקרים נוספים המופיעים בפרק?
 - ה) שיעורי ההרחקה במשנה – האם שיעורים אלו מוכרים לכם מתחומים נוספים בהלכה? מה יסוד ההיתר כאשר יש את שיעורי ההרחקה הנדרשים?
3. הקבלה לפרק ראשון – השוו בין פרק ראשון ופרק שני. מה משמעות התקבולות שמצאתם?

ב. תוספתא בבא בתרא פרק א'

למדו את התוספתא ועמדו על תכניה ועל יחסה למשנה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

משנה בבא בתרא פרק שני כתב יד קויפמן

משנה א

לא יחפור אדן בור סמוך לבורו שלחבירו ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא ניברכת של כובסים אלא אם כן הירחיק מכותל(ני) [ו] שלחבירו שלושה טפחים וסד בסיד.

5 מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותל(ני) [ו] שלחבירו שלשה טפחין וסד בסיד.

מ(ד)[ר]חיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחין. מרחיקין את הריחים. שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרכב. ואת התנור. שלשה מן הכיליא שהן ארבעה מן הספא.

משנה ב

10 לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן [יש לו על גביו גובה ארבע אמות. היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחין ובכירה טפח. ואם הזיק משלם מה שהזיק.

ר' שמע' או'. לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם].

משנה ג

15 [לא יפתח אדם חנות שלנחתומין ושלצבעין תחת אוצרו שלחבירו ולא רפת בקר. באמת ביין התירו. אבל לא רפת בקר.

חנות שבחצר. יכול למחות בידו לומ' לו. איני יכול לישן לא מקול הנכנסין ולא מקול היוצאין. ועושה כלין ויוצא ומוכר בשוק.

20 אבל אינו יכול למחות בידו לומ' לו. איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחין ולא מקול התינוקות].

משנה ד

[מי שהיה כתלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות. ובחלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע אמות].

משנה ה

25 [מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ נמייה. ואת הכותל מן המזחילה ארבע אמות כדי שיהא זוקף את הסולם.

מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה.

לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח.

30 ר' יהודה אומ'. בית ארבעת כורים מלא שגר היונה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

- ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא כחזקתו.
משנה ו
- נפיל[נ]ל שנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך.
חוץ מחמשים אמה הרי הוא שלמוצאו.
נימצא בין שני שובכות. 35
קרוב לזה שלו ולזה שלו.
מחצה למחצה שניהם יחלוקו.
משנה ז
- מרחיקים את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה. החרוב והשקמה חמשים אמה.
אבא שאול אומי'. כל אילן (ס)רק חמשים אמה. 40
אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים.
ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים.
ספק זה קדם וזה קדם קוצץ ואינו נותן דמים.
משנה ח
- מרחיקין גורן קבועה מן העיר חמשים אמה. 45
לא יעשה אדן גורן קבועה בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח.
מרחיק מנטיעותיו שלחבירו ומינירו כדי שלא יזיק.
משנה ט
- מרחיקים את הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר חמשים אמה ואין עושין בורסקי אלא
למזרח העיר. 50
ר' עקיבה אומי'. לכל רוח הוא עושה חוץ מן מערבה ומרחיק חמשים אמה.
משנה י
- מרחיקין את המישרה מן הירק {ומן} : <ואת10> הכרשים {ו1} מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים.
ר' יוסה מתיר בחרדל.
משנה יא 55
- מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה והחרוב והשיקמה חמשים אמה בין מלמעלה ובין מן
הצד.
אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים.
ואם האילן קדם לא יקוץ.
ספק זה קדם וזה קדם לא יקוץ. 60

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

- ר' יוסה או'. אפ-על-פי שהבור קדם את האילן לא יקוץ. זה חופר בתוך שלו וזה נוטיע בתוך שלו.
משנה יב
לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הירחיק ממנו ארבע אמות. אחד גפנים ואחד כל האילן.
65 היה גדר בנתיים. זה סומך לגדר.
הי(ה)ן] שרשי! יוצאין לתוך שדה חבירו. מעמיק שלשה טפחין כדי שלא יעכב את המחרשה.
היה חופר בור ושיח ומערה. קוצץ ויורד והעצים שלו.
משנה יג
אילן שהוא נוטה לתוך שדה חבירו. קוצץ מלא מרדע על גבי המחרישה.
70 והחרוב והשקמה כנגד [ה?ה] משקלת.
בית השלחים ובית האילן כנגד [ה] משקלת.
אבא שאול או'. כל אילן סרק כנגד [ה] משקלת.
משנה יד
אילן שהוא נוטה לרשות הרבים. קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו.
75 ר' יודה אומ'. טעון פישתן או זמורות.
ר' שמעון או'. כל האילן כנגד המשקלת מפני הטומאה.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

תוספתא מסכת בבא בתרא (ליברמן) פרק א

הלכה א

80 לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו אלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד ר' יהודה או' בסלע הבא בידו זה חופר בארו מיכן וזה חופר בארו מיכן זה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד וזה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד

הלכה ב

85 מרחיקין את הנברכת ואת הבקיע ואת ירקות מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים ואת החול מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מימי רגלים מן הכותל שלשה טפחים

הלכה ג

90 מרחיקין את הריחים של יד שלשה מן השכב שהן ארבע מן הרכב של חמור שלשה מן האצטרוביל שהן ארבעה מן הקלת ר' יהודה אומ' תוקע יתד בארץ וסומך עליו את הקורה ובלבד שלא יתקע לתוך של חבירו מרחיקין את התנור שלשה מן הכולי'א שהן ארבעה מן השפה ובכירה טפח

הלכה ד

95 לא יטיל אדם מימי רגלים בתוך כותל של חבירו אלא אם כן הרחיק מלבנים שלשה טפחים ומאבנים טפח ובצונן הרי זה מותר באמת ביין התירו ולא רפת בקר ואע"פ שממעטו אינו אלא כמשביחו אם קדמו חנות ורפת את האוצר אין יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הרחים ולא מפני ריח רע ולא מקול התינוקות לשכנו אין יכולין לכופו [רבן שמעון בן גמליאל אומר לשכנו יכולין לכופו] יש לו חנות ברשות הרבים ומבקש לפתחה לחצר השותפין יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהן את הדרך יש לו בית בחצר השותפין ומבקש לחלקו ולהקרות בו את התינוקות יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהן את הדרך [יש לו גג ברשות הרבים ומבקש לבנות על גביו עלייה לפותחה לחצר השותפין יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהן את הדרך] כיצד הוא עושה [עושה לו]

100 לול ופותחה לתוך ביתו

הלכה ה

מרחיקין את הכותל מן החלונות ארבע אמות למעלה מן הצדדין כדי שלא יהא רואה מלמטה כדי שלא יציץ מכנגדן כדי שלא יאפילו

הלכה ו

105 מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שיהא זוקף את הסולם ואת הכותל מן המזחילה ארבע אמות כדי שיהא לו מקום לסיד

הלכה ז

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

- מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה הלוקח שובך מחבירו ונפל אפ"י הוא בית רובע הרי זה בונה את מקומו ניפול שנמצא בין שני שובכות רחוק מחמשים אמה לכאן ומחמשים אמה לראי הוא של מוצאו 110
הלכה ח
ר' עקיבא או' לכל רוח הוא עושה מרח' חמשים אמה חוץ ממערבה מפני שהיא תדירה
הלכה ט
מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרשין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים ר' יוסי מתיר בחרדל שאו' לו כדרך שעשית בתוך שלך אף אני עושה בתוך שלי וכן היה ר' יוסי או' מרחיקין את הדבורים מן העיר חמשים אמה כדי שלא ינשכו את בני אדם ר' אליעזר או' מגדל דבורים כמגדל כלבים
הלכה י
ר' נתן אומ' מרחיקין את הכבשונות מן העיר חמשים אמה ואת האילן מן העיר עשרים וחמש אמה וכשם שמרחיקין מן העיר כך מרחיקין מבורות משיחין וממערות וכשם שמרחיקין מכולן כך מרחיקין מן הקברות 120
הלכה יא
קבר שהקיפתו העיר בין מארבע רוחות בין משלש רוחות בין משתי רוחות זו כנגד זו יתר מחמשים אמה לכן ומחמשים אמה לכאן אין מפנין אותו פחות מיכן מפנין אותו כל הקברות מתפנין חוץ מקבר המלך ומקבר הנביא ר' עקיבא אומ' אף קבר המלך וקבר הנביא מתפנין אמרו לו והלא קברי בית דוד וקבר חולדה הנביאה היו בירושלם ולא נגע בהן אדם מעולם אמ' להן משם ראייה מחילה היתה שם והיתה מוציאה טומאה לנחל קדרון
הלכה יב
מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלן ובין מלמטן מן הצדדין ר' שמעון או' כשם שמרחיקין מלמעלה כך מרחיקין מלמטה ר' יוסי מתיר שלא ניתנו שדות אלא לנטיעה 130
הלכה יג
לא יטע אדן אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות ואם רוצה עושה מחיצה גבוהה או גדר
הלכה יד
אחד גפנים ואחד כל האילן מרחיק ארבע אמות ונוטע כדי שיהא בקר עובר בכליו היו שרשין יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא תעכב המחרישה
הלכה טו

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 15

בס"ד, ג' בטבת תש"ע.

אילן העולה בין מן הגזע ובין מן השרשין הרי אילו של בעל הבית בית השלחין וכל האילן כנגד המשקולת אבא שאול אומי כל אילן סרק כנגד המשקולת מפני שהצל רע לבית השלחין